ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Монгол элсний улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хамгаалалтын захиргааны 2024 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын хураангуй тайлан

Аудитын код: ГАА-2025/138/НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn Алтай хот 2025 он	Дарга, тэргүүлэх аудитор: Г.Гүнжидмаа Утас: 99998431 Цахим хаяг: gunjidmaag@audit.gov.mn Аудитын менежер: Д.Эрдэнэчимэг Утас: 99175677 Цахим хаяг:erdenechimegd@audit.gov.mn Ахлах аудитор: Д.Цэрэнханд Утас: 99086371 Цахим хаяг: tseremkhandd@audit.gov.mn Аудитор: О.Энхтөр Утас: 95343496 Цахим хаяг:enkhturo@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

1402, Хөгжил хороолол, Жинст баг,
Есөнбулаг сум, Говь-Алтай аймаг, 82099
Утас: (976) 70 48 34 13,
Цахим шуудан: govialtai@audit.gov.mn

2025. 04. 04 № 138

танай ____________ -ны № ______________ -т

МОНГОЛ ЭЛСНИЙ УЛСЫН ТУСГАЙ ХАМГААЛАЛТТАЙ ГАЗАР НУТГИЙН ХАМГААЛАЛТЫН ЗАХИРГААНЫ ДАРГА Ж.ЭНХБАЯР ТАНАА

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Монгол элсний улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хамгаалалтын захиргааны 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Бидний үзэж байгаагаар Хязгаарлалттай санал дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт тайлбарласан зүйлсийн үр нөлөөг эс тооцвол 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, тайлант жилийн эцсээрх тэдгээрийн санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээ, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу бүхий л материаллаг байдлын үүднээс үнэн зөв толилуулсан байна.

Хязгаарлалттай санал дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар илэрсэн доорх зөрчлүүд нь бидний тогтоосон материаллаг байдлын түвшнээс давсан бөгөөд дангаар буюу нийт дүнгээрээ санхүүгийн тайланд материаллаг нөлөөтэй боловч өргөн тархаагүй байна. Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5, 16.5.7, 41 дүгээр зүйлийн 41.2.2, Сангийн сайдын 2022 оны 12 дугаар сарын 30-ны өдрийн А/282 дугаар тушаалын хавсралтын 5.2, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.1, 13 дугаар зүйлийн 13.7, , 20 дугаар зүйлийн 20.2.3, Нийгмийн даатгалын ерөнхий хуулийн 32 дугаар зүйлийн 32.2.2 дах заалттай нийцээгүй, санхүүгийн тайлагналын иж бүрэн байх, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна. Үүнд:

- Тайлант онд нийгмийн даатгалын тайланд цалинг 139.0 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй тайлагнасан, 2,850.1 мянган төгрөгийн авлага, албан томилолтын 2,040.0 мянган төгрөгийн, хувь хүмүүст төлөх 582.1 мянган төгрөгийн, Хувь хүний орлогын албан татварын 123.8 мянган төгрөгийн өр төлбөр үүсгэсэн,

8225020400

- Төсвийн шууд захирагч зарлагын хэмнэлт, давсан орлогыг хуваарилахдаа 60.0 хувиас хэтрүүлэн ажиллагсдад 3,136.0 мянган төгрөгийн урамшууллыг илүү олгосон,
- Зардлын эдийн засгийн ангилал зөрчиж багаж техник хэрэгслийн зардлаас 240.3 мянган төгрөгийн интернэтийн төлбөр, мотоциклийн дугаарын үнэ шилжүүлсэн байна.

Асуудлыг онцлон тэмдэглэсэн хэсэг

Тайлант онд 6,119.7 мянган төгрөгийн авлага, 2,745.9 мянган төгрөгийн өр төлбөр үүссэн байна.

Аудитын гол асуудал

Аудитын гол асуудал гэдэг нь тайлант үеийн санхүүгийн тайлангийн аудитад хамгийн чухал нөлөөтэй хэмээн мэргэжлийн шүүн тунгаалтаар бидний авч үзсэн асуудал байна. Гол асуудлыг санхүүгийн тайлангийн аудитын хүрээнд бүхэлд нь харгалзаж, аудитын санал дүгнэлтээ илэрхийлэхэд авч үзсэн бөгөөд энэхүү гол асуудлын талаар бид тусад нь дүгнэлт гаргахгүй.

Тайлант онд Байгал орчин, уур амьсгал, өөрчлөлтийн яамнаас нэмэлт санхүүжилтийн дансаар 7,840.0 мянган төгрөгийн давсан орлогыг хуваарилсан байна.

Мөн тус яамнаас 30,900.0 мянган төгрөгийн мотоцикл, 65,320.8 мянган төгрөгийн машин, тоног төхөөрөмж, 1,267.9 мянган төгрөгийн программ хангамжийг үнэ төлбөргүй шилжүүлэн авсан байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Тайлант онд тус байгууллагын төсөв захирагч 7 зорилт, 40 арга хэмжээ хэрэгжүүлэхээр гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд тусгаж Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яамнаас 81.5 хувиар үнэлэгдсэн байна.

Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад мэдээллийг хамраагүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу

илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа биш юм. Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Г.ГҮНЖИДМАА

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан (төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	**ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН**	**61,976,002.11**	**83,752,733.41**
33	**АВЛАГА**	**3,355,802.11**	**6,119,765.41**
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	86,224.11	2,850,187.41
33500	**Бусад авлага**	**3,269,578.00**	**3,269,578.00**
33520	Хувь хүмүүсээс авах авлага	3,269,578.00	3,269,578.00
35	**БАРАА МАТЕРИАЛ**	**54,545,200.00**	**74,235,968.00**
35400	**Хангамжийн материал**	**54,545,200.00**	**74,235,968.00**
35420	Аж ахуйн материал	54,545,200.00	74,235,968.00
36	**НӨӨЦИЙН БАРАА**	**4,075,000.00**	**3,397,000.00**
36200	Үрийн нөөц	225,000.00	897,000.00
36300	Тэжээлийн нөөц	3,850,000.00	2,500,000.00
2	**ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН**	**225,459,146.39**	**323,723,012.49**
39	**ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ**	**225,459,146.39**	**323,723,012.49**
39200	**Биет хөрөнгө**	**223,889,146.39**	**320,885,079.16**
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	104,563,480.00	143,563,480.00
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(14,593,424.18)	(19,467,978.49)
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	106,286,073.78	137,186,073.78
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(33,018,417.49)	(44,084,874.85)
39205	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	65,133,869.01	130,454,722.16
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(47,867,457.45)	(61,131,609.01)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	10,948,318.43	10,948,318.43
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(8,116,004.12)	(9,254,927.95)
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	68,925,000.00	68,925,000.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(28,372,291.59)	(36,253,124.91)
39300	**Биет бус хөрөнгө**	**1,570,000.00**	**2,837,933.33**
39301	Программ хангамж	550,000.00	1,817,933.33
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(550,000.00)	(550,000.00)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	1,570,000.00	1,570,000.00
3	**НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II**	**287,435,148.50**	**407,475,745.90**
4	**НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР**	**1,176,880.72**	**2,745,963.58**
41	**БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР**	**1,176,880.72**	**2,745,963.58**
41300	**Өглөг**	**1,176,880.72**	**2,745,963.58**
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	594,777.72	123,860.58
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	-	2,040,000.00
41360	**Бусад өглөг**	**582,103.00**	**582,103.00**
41362	Хувь хүмүүст төлөх өглөг	582,103.00	582,103.00
5	**ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН**	**286,258,267.78**	**404,729,782.32**
51	**Засгийн газрын хувь оролцоо**	**286,258,267.78**	**404,729,782.32**
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал	112,849,995.00	112,849,995.00
511001	Улсын төсвийн оруулсан хөрөнгө	112,849,995.00	112,849,995.00
51200	**Хуримтлагдсан үр дүн**	**148,857,472.66**	**267,328,987.20**
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	144,361,072.86	187,857,472.66
51220	Тайлант үеийн үр дүн	4,496,399.80	79,471,514.54
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	24,550,800.12	24,550,800.12
6	**ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V**	**287,435,148.50**	**407,475,745.90**

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан (төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН

I	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)**	**483,814,890.00**	**671,443,424.48**
12	**ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО**	**9,455,800.00**	**119,827,224.48**
120	**Нийтлэг татварын бус орлого**	**9,455,800.00**	**119,827,224.48**
120004	**Төсөв байгууллагын өөрийн орлого**	**6,936,000.00**	**2,267,670.00**
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	510,000.00	2,267,670.00
120009	Бусад орлого	-	100,000.00
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	-	97,488,786.48
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	2,519,800.00	19,970,768.00
13	**ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО**	**474,359,090.00**	**551,616,200.00**
1310	**Улсын төвлөрсөн төсвөөс**	**424,810,900.00**	**543,776,200.00**
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	424,810,900.00	543,776,200.00
1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	**49,548,190.00**	**7,840,000.00**
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	-	7,840,000.00
II	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН**	**476,489,490.20**	**591,461,909.94**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**476,489,490.20**	**591,461,909.94**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**455,169,322.52**	**559,370,445.70**
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	**265,589,056.48**	**417,249,026.43**
210101	Үндсэн цалин	153,000,137.79	225,345,926.43
210102	Нэмэгдэл	74,477,518.69	115,494,616.85
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	16,800,000.00	50,507,283.15
210104	Урамшуулал	21,311,400.00	25,901,200.00
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	**34,017,456.44**	**52,566,428.69**
210201	Тэтгэврийн даатгал	22,984,284.57	35,857,015.74
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,766,542.95	4,166,837.14
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,162,394.36	2,125,482.92
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	540,898.62	2,083,418.59
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	5,563,335.94	8,333,674.30
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	**5,466,366.29**	**5,179,519.20**
210301	Гэрэл, цахилгаан	4,798,666.29	1,659,439.20
210302	Түлш, халаалт	307,700.00	3,160,080.00
210303	Цэвэр, бохир ус	360,000.00	360,000.00
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	**29,579,293.00**	**15,980,171.00**
210401	Бичиг хэрэг	2,660,250.00	4,379,700.00
210402	Тээвэр, шатахуун	26,235,363.00	10,905,521.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	485,680.00	494,950.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	198,000.00	200,000.00

2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	**46,622,000.00**	**2,060,300.00**
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	2,350,000.00	240,300.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	-	500,000.00
210604	Урсгал засвар	44,272,000.00	1,320,000.00
2107	**Томилолт, зочны зардал**	**3,500,000.00**	**5,471,000.00**
210702	Дотоод албан томилолт	3,500,000.00	5,471,000.00
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	**47,903,626.00**	**22,165,580.00**
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	46,833,886.00	21,290,640.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	110,000.00	160,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	320,740.00	309,940.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	99,000.00	105,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	-	300,000.00
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	**22,197,524.31**	**38,698,420.38**
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	-	73,500.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	362,000.00	400,000.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	21,835,524.31	38,224,920.38
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**21,320,167.68**	**32,091,464.24**
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	**1,138,790.00**	**20,114,596.00**
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	-	7,840,000.00
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	-	12,274,596.00
2133	**Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг**	**20,181,377.68**	**11,976,868.24**
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	20,181,377.68	11,976,868.24
III	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)**	**7,325,399.80**	**79,981,514.54**
V	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН**	**2,829,000.00**	**510,000.00**
225005	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал	2,829,000.00	510,000.00
VI	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)**	**4,496,399.80**	**79,471,514.54**

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан (төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)**	**474,869,090.00**	**553,983,870.00**
12	**ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО**	**510,000.00**	**2,367,670.00**
120	**Нийтлэг татварын бус орлого**	**510,000.00**	**2,367,670.00**
120004	**Төсөв байгууллагын өөрийн орлого**	**510,000.00**	**2,267,670.00**
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	510,000.00	2,267,670.00
120009	Бусад орлого	-	100,000.00
13	**ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО**	**474,359,090.00**	**551,616,200.00**
1310	**Улсын төвлөрсөн төсвөөс**	**424,810,900.00**	**543,776,200.00**

131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	424,810,900.00	543,776,200.00
1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	**49,548,190.00**	**7,840,000.00**
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	-	7,840,000.00
II	**НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	**461,587,190.00**	**553,983,870.00**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**461,587,190.00**	**553,983,870.00**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**440,267,022.32**	**521,892,405.76**
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	**265,561,956.48**	**419,770,131.98**
210101	Үндсэн цалин	152,990,137.79	227,867,031.98
210102	Нэмэгдэл	74,477,518.69	115,494,616.85
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	16,800,000.00	50,507,283.15
210104	Урамшуулал	21,294,300.00	25,901,200.00
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	**34,103,680.55**	**52,480,203.58**
210201	Тэтгэврийн даатгал	23,070,508.68	35,770,790.63
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,766,542.95	4,166,837.14
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,162,394.36	2,125,482.92
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	540,898.62	2,083,418.59
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	5,563,335.94	8,333,674.30
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	**5,466,366.29**	**5,179,519.20**
210301	Гэрэл, цахилгаан	4,798,666.29	1,659,439.20
210302	Түлш, халаалт	307,700.00	3,160,080.00
210303	Цэвэр, бохир ус	360,000.00	360,000.00
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	**29,517,293.00**	**13,269,641.00**
210401	Бичиг хэрэг	2,598,250.00	1,142,500.00
210402	Тээвэр, шатахуун	26,235,363.00	11,432,191.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	485,680.00	494,950.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	198,000.00	200,000.00
2105	**Нормативт зардал**	**294,000.00**	**300,000.00**
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	294,000.00	300,000.00
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	**49,497,500.00**	**4,757,300.00**
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	-	240,300.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	500,000.00	500,000.00
210604	Урсгал засвар	48,997,500.00	4,017,000.00
2107	**Томилолт, зочны зардал**	**3,500,000.00**	**3,431,000.00**
210702	Дотоод албан томилолт	3,500,000.00	3,431,000.00
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	**51,866,226.00**	**22,231,110.00**
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	50,796,486.00	21,356,170.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	110,000.00	160,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	320,740.00	309,940.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	99,000.00	105,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	-	300,000.00
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	**460,000.00**	**473,500.00**
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	98,000.00	73,500.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	362,000.00	400,000.00
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**21,320,167.68**	**32,091,464.24**
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	**1,138,790.00**	**20,114,596.00**

213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	-	12,274,596.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,138,790.00	7,840,000.00
2133	**Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг**	**20,181,377.68**	**11,976,868.24**
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	20,181,377.68	11,976,868.24

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан (төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
1	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	112,849,995.00	24,550,800.12	144,361,072.86	281,761,867.98
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	112,849,995.00	24,550,800.12	144,361,072.86	281,761,867.98
9	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	4,496,399.80	4,496,399.80
10	2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	112,849,995.00	24,550,800.12	148,857,472.66	286,258,267.78
11	2024 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	112,849,995.00	24,550,800.12	148,857,472.66	286,258,267.78
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-	-	39,000,000.00	39,000,000.00
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	112,849,995.00	24,550,800.12	187,857,472.66	325,258,267.78
19	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	79,471,514.54	79,471,514.54

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан (төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
II	**НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	**543,776,200.00**	**534,167,001.76**	**534,167,001.76**	**98.2**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**543,776,200.00**	**534,167,001.76**	**534,167,001.76**	**98.2**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**531,501,600.00**	**521,892,405.76**	**521,892,405.76**	**98.2**
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	427,943,100.00	419,770,131.98	419,770,131.98	98.1
210101	Үндсэн цалин	238,115,600.00	227,867,031.98	227,867,031.98	95.7
210102	Нэмэгдэл	114,071,900.00	115,494,616.85	115,494,616.85	101.2
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	49,854,400.00	50,507,283.15	50,507,283.15	101.3
210104	Урамшуулал	25,901,200.00	25,901,200.00	25,901,200.00	100.0
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	53,492,900.00	52,480,203.58	52,480,203.58	98.1
210201	Тэтгэврийн даатгал	36,375,100.00	35,770,790.63	35,770,790.63	98.3
210202	Тэтгэмжийн даатгал	4,279,400.00	4,166,837.14	4,166,837.14	97.4
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,139,700.00	2,125,482.92	2,125,482.92	99.3

210204	Ажилгүйдлийн даатгал	2,139,800.00	2,083,418.59	2,083,418.59	97.4
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	8,558,900.00	8,333,674.30	8,333,674.30	97.4
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	5,484,200.00	5,179,519.20	5,179,519.20	94.4
210301	Гэрэл, цахилгаан	2,440,000.00	1,659,439.20	1,659,439.20	68.0
210302	Түлш, халаалт	2,667,700.00	3,160,080.00	3,160,080.00	118.5
210303	Цэвэр, бохир ус	376,500.00	360,000.00	360,000.00	95.6
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	13,271,800.00	13,269,641.00	13,269,641.00	100.0
210401	Бичиг хэрэг	1,142,500.00	1,142,500.00	1,142,500.00	100.0
210402	Тээвэр, шатахуун	11,434,200.00	11,432,191.00	11,432,191.00	100.0
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	495,100.00	494,950.00	494,950.00	100.0
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	200,000.00	200,000.00	200,000.00	100.0
2105	Нормативт зардал	300,000.00	300,000.00	300,000.00	100.0
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	300,000.00	300,000.00	300,000.00	100.0
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	4,759,600.00	4,757,300.00	4,757,300.00	100.0
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	240,300.00	240,300.00	240,300.00	100.0
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	500,000.00	500,000.00	500,000.00	100.0
210604	Урсгал засвар	4,019,300.00	4,017,000.00	4,017,000.00	99.9
2107	Томилолт, зочны зардал	3,500,000.00	3,431,000.00	3,431,000.00	98.0
210702	Дотоод албан томилолт	3,500,000.00	3,431,000.00	3,431,000.00	98.0
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	22,252,000.00	22,231,110.00	22,231,110.00	99.9
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	21,357,000.00	21,356,170.00	21,356,170.00	100.0
210803	Даатгалын үйлчилгээ	160,000.00	160,000.00	160,000.00	100.0
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	330,000.00	309,940.00	309,940.00	93.9
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	105,000.00	105,000.00	105,000.00	100.0
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	300,000.00	300,000.00	300,000.00	100.0
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	498,000.00	473,500.00	473,500.00	95.1

210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	98,000.00	73,500.00	73,500.00	75.0
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	400,000.00	400,000.00	400,000.00	100.0
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**12,274,600.00**	**12,274,596.00**	**12,274,596.00**	**100.0**
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	12,274,600.00	12,274,596.00	12,274,596.00	100.0
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	12,274,600.00	12,274,596.00	12,274,596.00	100.0
III	**ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР**	**543,776,200.00**	**534,067,001.76**	**534,167,001.76**	**98.2**
31	**УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ**	**543,776,200.00**	**531,799,331.76**	**531,799,331.76**	**97.8**

2.5 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан **(төгрөгөөр)**

Код	Үзүүлэлт	ТЗ цэвэр дүн
II	**НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	**7,840,000.00**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**7,840,000.00**
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**7,840,000.00**
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	7,840,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	7,840,000.00
I	**ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР**	**7,840,000.00**
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	7,840,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	7,840,000.00

3. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

3.1 Аудитаар залруулга хийгдээгүй

Аудитаар залруулагдаагүй нийт 9,625.7 мянган төгрөгийн зөрчил нь тогтоосон ерөнхий материаллаг байдлын түвшнээс их тул “Хязгаарлалттай” дүгнэлт өгсөн.

Аудитаар нийт 9,625.7 мянган төгрөгийн 4 зөрчил[1] илэрсэнд алдаа зөрчлийг давтан гаргахгүй байх

3.2 Албан шаардлага

1. Төсвийн зарлагын хэмнэлт, давсан орлогыг хуваарилахдаа 60.0 хувиас хэтрүүлэн ажиллагсдад 3,136.0 мянган төгрөгөөр урамшууллыг илүү олгосон нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5-т "батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах;" Сангийн сайдын 2022 оны 12 дугаар сарын 30-ны өдрийн А/282 дугаар тушаалын хавсралтын 5.2-т "Энэ журмын 5.1.2, 5.1.3-т заасан зориулалтаар зарцуулах хөрөнгийн нийт хэмжээ төсвийн зарлагын хэмнэлт, үндсэн үйл ажиллагааны нэмэлт орлогын нийт дүнгийн

[1] Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

60 хувиас хэтрэхгүй байна" гэж заасан, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

<u>Шийдвэрлэсэн нь:</u> Давсан орлогыг журмын дагуу зарцуулах албан шаардлага хүргүүлсэн.

2. Зардлын эдийн засгийн ангилал зөрчиж бичиг хэргийн зардлаас 514.4 мянган төгрөгийн шуудан холбооны үнэ, багаж техник хэрэгслийн зардлаас 240.3 мянган төгрөгийн интернэтийн төлбөр, мотоциклийн дугаарын үнэ шилжүүлсэн нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5-т "батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах"; 41 дүгээр зүйлийн 41.2.2-т "батлагдсан төсвийн хүрээнд зарлага гаргах"; Сангийн сайдын 2021 оны 190 дүгээр тушаалын хавсралт "Зардлын эдийн засгийн ангилал ашиглах заавар"-тай, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

<u>Шийдвэрлэсэн нь:</u> Батлагдсан төсвийг эдийн ангиллын дагуу зарцуулах албан шаардлага хүргүүлсэн.

3. Тайлант онд нийгмийн даатгалын тайланд цалинг 139.0 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй тайлагнасан, 2,850.1 мянган төгрөгийн авлага, албан томилолтын 2,040.0 мянган төгрөгийн, хувь хүмүүст төлөх 582.1 мянган төгрөгийн, Хувь хүний орлогын албан татварын 123.8 мянган төгрөгийн өр төлбөр үүсгэсэн нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.7-т "байгууллагын санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн мэдээ, тайлан, үр дүнгийн гэрээний биелэлтийг үнэн зөв гаргах, тогтоосон хугацаанд тайлагнах", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.1-т "Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартын дагуу нягтлан бодох бүртгэл хөтөлнө", 8 дугаар зүйлийн 8.2-т "Энэ хуулийн 4.4-т заасан байгууллага нь Төсвийн тухай хуулийн 26.3-т нийцүүлэн нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлан гаргана.", 20 дугаар зүйлийн 20.2.3-т "холбогдох олон улсын стандарт, эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, журам, заавар, энэ хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн тайлан гаргах;" Нийгмийн даатгалын ерөнхий хуулийн 32 хуулийн 32.2.2-т "орон тоо болон цалин хөлсний сан, түүнтэй адилтгах орлогын бүрэлдэхүүнийг үнэн зөв тодорхойлж, нийгмийн даатгалын шимтгэлийг энэ хуулиар тогтоосон хувь хэмжээгээр ногдуулж, сар бүр нийгмийн даатгалын санд төлөх"; гэж заасан, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

<u>Шийдвэрлэсэн нь:</u> Өглөг, авлага үүсгэхгүй ажиллах албан шаардлага хүргүүлсэн.

4. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

4.2 Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл *(мянган төгрөгөөр)*

Аудитад хамрагдсан байгууллагын нэр	Алдаа, зөрчлийн товч утга	Нийт алдаа, зөрчлийн дүн		Үүнээс:							
		Тоо	Дүн	Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн	
				Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Монгол элсний улсын тусгай хамгаалалтай газар нутгийн хамгаалалтын захиргааны	Зардлын эдийн засгийн ангилал зөрчиж бичиг хэргийн зардлаас 514.4 мянган төгрөгийн шуудан холбооны үнэ, багаж техник хэрэгслийн зардлаас 240.3 мянган төгрөгийн интернэтийн төлбөр, мотоциклийн дугаарын үнэ шилжүүлсэн байна.	1	754.7	-	-	1	754.7	-	-	-	-
	Тайлант онд нийгмийн даатгалын тайланд цалинг 139.0 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй тайлагнасан, 2,850.1 мянган төгрөгийн авлага, албан томилолтын 2,040.0 мянган төгрөгийн, хувь хүмүүст төлөх 582.1 мянган төгрөгийн, Хувь хүний орлогын албан татварын 123.8 мянган төгрөгийн өр төлбөр үүсгэсэн.	1	5,735.0	-	-	1	5,735.0	-	-	-	-
	Төсвийн зарлагын хэмнэлт, давсан орлогыг хуваарилахдаа 60 хувиас хэтрүүлэн ажиллагсдад 3,136.0 мянган төгрөгөөр урамшууллыг илүү олгосон байна.	1	3,136.0	-	-	1	3,136.0	-	-	-	-
Дүн		**3**	**9,625.7**	**-**	**-**	**3**	**9,625.7**	**-**	**-**	**-**	**-**

Говь-Алтай аймаг дахь ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Тав. Төсвийн захирагчийн ангиллаар аудитад хамрагдсан байдал ба санал дүгнэлтийн талаарх мэдээллийн нэгтгэл

№	Төсвийн захирагчийн ангилал	Байгууллага, нэгжийн тоо				Санал дүгнэлтийн хэлбэр			
		Аудитад хамрагдах	Үүнээс: Аудит хийсэн хэлбэр						
			Санал дүгнэлт гаргасан	Түүвэрт хамруулсан	Аудит хийгээгүй	Өөрчлөлтгүй	Хязгаарлалттай	Сөрөг	Дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан
A	1	2	3	4	5	7	8	9	10
1	ТШЗ		1				1		
	НИЙТ		**1**				**1**		